

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/eag-2018-en

מבט על החינוך 2018 אינדיקטורי OECD

תקציר בעברית

ההשפעה של המעמד החברתי-כלכלי על השוויון בחינוך נוטה להצטבר לאורך כל החיים

למרות השיפור המשמעותי שנרשם בעשור האחרון בהישגים בחינוך, סיכוייהם של אנשים שהוריהם בעלי רמת השכלה נמוכה (שהינה ערובה למצב חברתי-כלכלי נמוך) להשתתף בתכניות חינוך לגיל הרך, להשלים לימודי תיכון ולהתקדם לרמות השכלה גבוהות יותר, נמוכים מסיכוייהם של אלה שלפחות אחד מהוריהם הינו בעל השכלה שלישונית. אף כי שני שלישים מבני 25 עד 64 שהוריהם לא השלימו לימודים תיכוניים צפויים להשיג רמת השכלה גבוהה יותר מזו של הוריהם, לרוב מרביתם משיגים השכלה תיכונית מקצועית. הסיפור דומה ברמה השלישונית: במדינות OECD שיש לגביהן נתונים, בני 18 עד 24 שהוריהם לא השגו השכלה שלישונית מייצגים 47% בלבד מהנרשמים לתכניות הלימוד לתואר ראשון, לתואר ראשון ארוך או לתכניות שוות ערך, אף כי הם מייצגים 65% מהאוכלוסייה בקבוצת גיל זו. בהמשך, אי-שוויונים אלה משתקפים גם בשוק העבודה: סיכוייהם להיות מועסקים של בעלי השכלה תיכונית בלבד קטנים יותר והם מרוויחים 65% ממה שמרוויחים בני גילם בעלי השכלה השלישונית.

הפער המגדרי נוטה לטובת ילדות בהשכלה, אך נוטה לטובת גברים בשוק העבודה

בממוצע במדינות OECD שיש לגביהן נתונים זמינים, בנים מסבירים כ-60% מן התלמידים שנשארים כיתה בתיכון וסיכוייהם לסיים את לימודיהם התיכוניים קטנים מסיכוייהן של הבנות. כתוצאה מכך, בהשוואה לבנים, שיעור גדול יותר של בנות מסיים את לימודי התיכון. זאת ועוד, סיכוייהם של גברים להשלים השכלה שלישונית קטנים יותר: בשנת 2017, בממוצע ברחבי מדינות OECD, רק 38% מהגברים בני 25 עד 34 השלימו השכלה שלישונית בהשוואה ל-50% מהנשים בנות אותו גיל, ופער זה הלך והתרחב ב-10 השנים האחרונות.

למרות הישגיהן הטובים יותר בלימודים, נשים עדיין מצליחות פחות בתחום התעסוקה. בממוצע במדינות OECD, בהשוואה ל-89% מהגברים הצעירים בעלי אותה רמת השכלה, רק 80% מהנשים הצעירות בעלות השכלה שלישונית מועסקות, והאי-שוויון גדול אף יותר בקרב בעלי השכלה נמוכה יותר. זאת ועוד, בממוצע ברחבי מדינות OECD, נשים בעלות השכלה שלישונית מרוויחות 26% פחות מגברים בעלי השכלה שלישונית. אי-שוויון זה בשכר משקף את הפער המגדרי שנצפה בין תחומי לימודים שהשכר בהם גבוה ובין תחומים שהשכר בהם נמוך ברמה השלישונית, אך יכול להיות תוצאה גם של הסבירות הגבוהה יותר לתקופות של חוסר פעילות או אבטלה של הנשים, שעשויות לעכב את העלאת השכר.

סיכוייהם של מבוגרים שנולדו בחו"ל ושל מבוגרים ממשפחות מהגרים קטנים יותר ללמוד ולהצליח בשוק העבודה

במדינות שיש לגביהן נתונים, אנשים שהנם דור ראשון ושני למהגרים מיוצגים בחסר בקרב הנרשמים ללימודים לתואר ראשון או תואר ראשון ארוך ובקרב בוגרי תכניות אלה. לעומת מקבליהם הילידים או לעומת מי שהגיעו לפני גיל 25, מבוגרים שנולדו בחו"ל והגיעו למדינות המארחות בגיל 26 או בגיל מבוגר יותר, נוטים גם להשתתף פחות בהשכלה פורמלית ו/או בלתי פורמלית מאחר שהם פחות בקיאים במערכת החינוך ובשפה של המדינה המארחת.

במרבית מדינות OECD, שיעורי התעסוקה נמוכים יותר בקרב מבוגרים בעלי השכלה שלישונית שנולדו בחו"ל בהשוואה לשיעורי התעסוקה בקרב מקבליהם הילידים, אך בקרב בעלי הישגים לימודיים נמוכים יותר נצפית לרוב מגמה הפוכה. מגמות מנוגדות אלה משקפות את הקשיים שעומדים מבוטחים בעלי השכלה שלישונית שנולדו בחו"ל להשיג במדינה המארחת הכרה בהשכלתם ובניסיונם, ואת אטרקטיביות, מבחינתם של המעסיקים, של השכר הנמוך יותר שמבקשים מבוגרים שנולדו בחו"ל בעלי רמת השכלה נמוכה יותר. למבוגרים שנולדו בחו"ל סיכוי רב יותר לא להיות במסגרת חינוכית וגם לא בתכנית הכשרה (NEET). כ-18% מבני 15 עד 29 שנולדו בחו"ל אינם עובדים ואינם משתתפים בתכנית הכשרה כלשהי (NEET) בהשוואה ל-13% מהמבוגרים הילידים.

למרות עליות בהוצאה הציבורית, חלק ניכר מסך המימון להשכלה שלישונית הקדם-יסודית מגיע מכספים פרטיים

בין השנים 2010 ו-2015, נרשם גידול של 5% בהוצאה לסטודנט בחינוך ברמה היסודית, התיכונית והעל-תיכונית הלא שלישונית, וגידול של 11% ברמה השלישונית. על פי רוב, מוסדות החינוך עדיין ממומנים באמצעות מימון ציבורי. ב-2015, 90% מהמימון להשכלה יסודית, תיכונית ועל תיכונית לא שלישונית ו-66% מהמימון להשכלה שלישונית הגיע מתקציבים ממשלתיים. מאחר שחלק גדול יותר מהמימון להשכלה שלישונית מגיע ממשקי הבית, מדינות הטמיעו מנגנונים פיננסיים לתמיכה במשפחות. במדינות שבהן שכר הלימוד הוא הגבוה ביותר, לפחות 75% מהסטודנטים נהנים מהלוואות או מענקים אלה.

לנוכח העלייה במספרם של בני 3 עד 5 בתכניות חינוך לגיל הרך, נרשמת עלייה גם בהשקעה הציבורית בבתי ספר קדם-יסודיים, שהסתכמה ב-83% מסך המימון בשנת 2015. במדינות שיש לגביהן נתונים זמינים, גדל חלק זה בעשור האחרון ב-4 נקודות האחוז. ואולם, בממוצע ברחבי מדינות OECD, אחד מכל שלושה ילדים שרשומים בגן חובה לומד במוסד הממומן בכספים פרטיים. זהו שיעור גבוה מן השיעור שנצפה בכל רמות ההשכלה הלא שלישונית האחרות.

מקצוע ההוראה מוסיף לסבול מאי-שוויונים מגדריים גדולים

כמעט כל המורים בחינוך הקדם-יסודי הם נשים, אך פחות מאחד מכל שני מרצים בחינוך השלישוני הם נשים. בעשור האחרון, פער מגדרי זה התרחב ברמה הראשונית והתיכונית והצטמצם ברמה השלישונית. קשה במיוחד למשוך למקצוע מורים גברים: בעוד שהמשכורת בפועל הממוצעת של מורות שווה או גבוהה מהמשכורת הממוצעת של נשים אחרות בעלות השכלה שלישונית שמועסקות במשרה מלאה, הרי שמורים גברים בחינוך הראשוני והתיכוני משתכרים כ-77% עד 88% מהמשכורת הממוצעת של גברים אחרים בעלי השכלה שלישונית שמועסקים במשרה מלאה.

ואולם, בין השנים 2005 ו-2017, בממוצע ברחבי מדינות OECD ובמשקים שיש לגביהם נתונים זמינים, המשכורות הקבועות בחוק של מורים במוסדות החינוך היסודי והתיכוני בעלי 15 שנות ניסיון ובעלי ההסמכות המקובלות ביותר בארצותיהם, עלו ב-5% עד 8% ושבו לרמותיהן מלפני המשבר הכלכלי. למורים גם יש תמריצים חזקים לעבוד כדי להתקדם לתפקיד של מנהלי בתי ספר: המשכורות בפועל של מנהלי בתי ספר גבוהות ב-35% לפחות ממשכורותיהם של מורים וב-20% לפחות מן המשכורות הממוצעות של עובדים אחרים בעלי רמת השכלה שלישונית.

ממצאים נוספים

האי-שוויונים האזוריים בהשתתפות בחינוך נוטים לגדול ככל שעולה רמת ההשכלה. ואולם, ההבדלים הגדולים ביותר בין אזורים תת-לאומיים נצפים בהרשמה לחינוך לגיל הרך ילדים מתחת לגיל שלוש.

במחצית ממדינות OECD ובמשקים שיש לגביהם נתונים זמינים, מנהלי בתי ספר ומורים שעובדים באזורי מצוקה או באזורים מרוחקים מתוגמלים בשכר נוסף.

במרבית המדינות, החלטות על אופן ארגון ההוראה מתקבלות לרוב ברמת בית הספר, אך במרבית המקרים החלטות הנוגעות לתכנון ולמבנים, לניהול כוח אדם ולמשאבים יתקבלו ברמות סמכות גבוהות יותר.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en